

Kakor je hvale in priznanja vreden trud, ki ga je g. učitelj Marolt imel, da je zbral lepo število 35 (pravzaprav 37) vojaških narodnih pesmi, je vendar zelo škoda, da se mu je harmonizacija, v kolikor je pesmi sam harmoniziral, nenavadno malo posrečila, kakor da o primitivnih pojmih najpreprostejše harmonije ni na jasnem. Zlasti se slabosti kaj rade in v obilni meri tam pokažejo, kjer hoče preko preprostih trizvokov preiti v njih izpeljanke ali celo s harmoniji lastnimi okraski pesmi poživiti. Take menjalne in prehajalne note mestoma — razen tega, da ga v harmoničnem oziru kaj rade iz sedla vržejo — če niso dobro pretehtane, tudi značajo pesmi same kar take škodujejo. Tako n. pr. ne vem, čemu je g. prirejevatelj pridejal pesmi: »Regiment po cesti gre«, pesmi, ki se nje navep kakor jeklo kreše, v drugi periodi »izrazit« (?) prvi bas? Kakor bi polena pod noge metal v odločnem koraku nevzdržno naprej hitečemu krdelu. Uvodu se pozna, da ga je pisal dolgoleten ljudskošolski vzgojitelj.

Koncerti.

Matični dobrodelni koncert dne 8. aprila 1916. Pri tem koncertu je v prijateljskem krogu nastopilo več domačih slovenskih umetniških moči in Hrvat g. Hinko Simonich s Sušaka na Reki. Vrstile so se pevske in violinske točke.

G. Rijavec je jako lepo izvajal najprej tri Lajovičeve samospeve: »O, da deklíč...«, »Mesec v izbi« in »Norčevo jesensko pesem«. Pri prvi pesmi se je zdelo, kot da je z neko naglico švignila mimo nas. Manjkalo je še pravega razpoloženja; kajti naše, h koncertom še vedno prekasno prihajajoče občinstvo se še ni popolnoma umirilo, in posledica je bila, da drugače brezdvomno krasna skladba ni napravila posebnega vtisa. Tem bolj pa sta učinkovali naslednji dve: »Mesec v izbi« po svoji blagi mehki in iskrenosti, in »Norčeva jesenska pesem« po svoji čvrstosti in strasni ognjevitosti. Zadnjo pesem je g. Rijavec pel transponirano iz prvotne baritonske lege svojemu tenorskemu glasu primerno, mislim da terco više. Dodal je še Lajovičovo »Serenado«, tako da smo imeli precejšen kos Lajovica pred seboj, tistega Lajovica, ki se je še pred ne mnogimi leti zdel nekaterim tako silno težak, tuj in nerazumljiv, a se danes vedno bolj umeva, priznava in odobrava. V svojem poznejšem nastopu je izvajal g. Rijavec še Mozartovo arijo iz opere »Don Juan« in Verdijevo romanco iz opere »Aida«, od katerih vsaka nosi na sebi znak svoje dobe: Mozartova klasično umerjenost in dvorljivo eleganco, Verdijevo bolj svoboden, lahkokrill polet temperamentnega pevca južnega podnebja.

Zelo je ugajal nastop koncertne koloraturne pevke, sopranistinje gospe Pavle Lovšetove iz Novega mesta, ki je znana ljubljanskim obiskovalcem koncertov še izza časa, ko je bivala v Ljubljani in je pri mnogih matičnih koncertih, zlasti pri štirikratnem izvedanju P. Hug. Sattnerjevega oratorija »Vnebovzetje blažene Device Marije« izborno sodelovala. Pri sedanjem koncertu je zapela v dveh nastopih šest komadov, med njimi dve novosti: Pavličičovo preprosto, a ljubko kitično pesmico »Uspavanka« in »Mehurčke« isteга skladatelja. (Oboje besedilo iz župančičevega »Cicibana«.) Zadnja skladba se zdi — kot otroška pesem

— preveč umetno zložena, sicer pa kot glasba sama po sebi solidna in dobra. Ostali samospevi, ki jih je pela gospa Lovšetova, so bili še sledeči: Lajovičev »Bujni vetri v polju«, poln čilosti in svežosti, dalje težka koloraturna arija Filine iz Thomasove opere »Mignon«, arija iz Nicolajeve opere »Vesele žene Windzorske« in Taubertov veselja prekipjavajoči, dražestni »Ptiček v gozdu«. Izvajanje gospe Lovšetove je bilo dovršeno. Gospa razpolaga — kakor znano — s primeroma tenkim in šibkim, toda izvrstno izvežbanim, v vseh legah enako mehko in zvonko donečim, prikljpljivim glasom, ki jo usposablja zlasti za predavanja liričnih skladb.

Kot novega gosta smo imeli pri tem koncertu pri liko slišati violinista g. Simonicha. Tudi on je — čeprav le boljše vrste diletant — po svoje pripomogel k lepemu uspehu dobrodelnega koncerta. Izmed skladb, ki jih je izvajal, je bila pač najboljša Wieniawskega romanca iz II. violinskega koncerta, potem pa njegova lastna skladba »Pjev slavulja« (Slavčkov spev). »Mazurka« pa, ki jo je na pretirano ploskanje »študenta« dodal svojima v prvem nastopu igranima skladbama: lastni »Suza na groblju naših junaka« in Tirindelovim »Ciganskim spevom«, po mojem mnenju ni pristojala v koncertno dvorano in je izpričevala le slabši okus izvajalca, še veliko bolj pa tistega občinstva, ki se kar ni moglo nasititi, načuditi in naploskati okrogli, glasbeno plitvi mazurki.

Dodatkov je bilo pri tem koncertu sploh preveč in se je koncert vsled tega močno zavlekel, tako da smo bili pri zadnji točki sporeda, pri Puccinijevem dvospevu iz opere »Tosca«, ki sta ga izvajala gospa Lovšetova in gospod Rijavec, že pošteno trudni in smo komaj čakali konca.

Spremljanje vseh na koncertu izvajanih pevskih in violinskih skladb je v največjo zadovoljnost kar moč točno in dostojno oskrbela gđ. Koblerjeva.

Matična koncerta 6. in 7. maja na korist deželnemu in gospejnemu pomožnemu društvu »Rdečega križa« o 25letnici obstanka pevskega zbora Glasbene Matice in o 25letnici rednega koncertnega delovanja Glasbene Matice.

Petindvajset let plodonosnega glasbenokulturnega dela ima že za sabo pevski zbor Glasbene Matice in ravnotoliko let že razvija Glasbena Matica svoje redno koncertno delovanje. Proslava te znamenite petindvajsetletnice se pač ni mogla izvršiti lepše in dostojneje, kot s prireditvijo dveh zares sijajnih dobrodelnih koncertov.

Pri obeh koncertih je po večjem odmoru zopet nastopil tudi za sedanj neugodne razmere še vedno mnogoštevilni nad 150 grl veliki zbor pevk in pevcev pod vodstvom svojega zadnje čase s tem zborom takorekoč v eno celoto zraslega, mojstrskega koncertnega vodja Mateja Hubada.

Pri prvem koncertu se je predsednik Glasbene Matice g. dvorni svetnik Franc Hubad v daljšem nagovoru spominjal postanka, razvoja in celotnega uspešnega in mnogobrojnega delovanja pevskega zbora Glasbene Matice pod vrlimi pevovodji: dr. Grobom,

ustanoviteljem pevskega zbora, Razingerjem, Hubadom, dr. Čerinom in od l. 1898. dalje zopet Hubadom; omenjal zlasti večje koncerte, v katerih so se izvajali: Mozartov Requiem, Bachov Pasijon sv. Mateja, Brucknerjev Te Deum, Dvořakov Te Deum, Sv. Ljudmila, Mrtvaški ženin, P. Hartmannov Sv. Frančišek, Bossijev Canticum canticorum, Verdijev Requiem, Beethovnova Missa solemnis, Parmov Povodnji mož, P. Hugolin Sattnerjeva Jefejeva prisega, Oratorij »Vnebovzetje blažene Device Marije« in istega skladatelja Oljki, Lajovičeva Gozdna samota itd. ter nešteto drugih skladb, opozarjal dalje na gostovanje pevskega zbora v raznih drugih velikih mestih: na Dunaju, v Zagrebu, v Reki itd., se s hvaležnostjo spominjal pevcev in pevk, ki so v raznih koncertnih sezonah, nekateri celo nepretrgoma sodelovali pri društvu, istotako skladateljev, dobrotnikov in prijateljev društva itd. Svoj nagovor je g. predsednik zaključil s trikratnim slava-klicem na našega presvetlega vladarja, cesarja Franca Jožefa I., kateremu se je odzvalo tudi koncertu prisostvujoče občinstvo.

Pevski zbor je nato navdušeno zapel c e s a r s k o p e s e m. Tej je sledil pravi spored koncerta.

Zborove točke so bile pri obeh koncertih iste. Predvsem je prišel zopet enkrat do besede oziroma v koncertni dvorani pri nas pravzaprav šele vdruživši naš veliki rojak in svetovnoznani skladatelj J a k o b P e t e l i n, z latinskim imenom Gallus, z nemškim H a n d l (1550—1591).

V petero odličnih skladbah, med njimi štirih cerkvenih: »Laus et perennis gloria« (Hvala in slava vekomaj), »Eripe me, Domine, ab inimicis meis« (Iztrgaj me, Gospod, iz rok mojih sovražnikov), »Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum. Alleluja!« (Gori grem k Očetu svojemu in k Očetu vašemu. Aleluja!), »Adoramus te, Jesu Christe!« (Molimo Te, Jezus Kristus!) in v madrigalu »Diversos diversa juvant« (Vsak se rad povesele enkrat) smo zrlí pred seboj silnega duha in izredno stvariteljsko moč našega nesmrtnega glasbenega velikana, enega prvih kontrapunktikov tedanje dobe, pa tudi imeli priliko opazati izrazito, slovansko-mehko, za tisti čas le Gallusu lastno melodioznost njegovih bodisi za en ali dva zbora pisanih skladb. Madrigal »Diversos diversa juvant« nam pa kaže Gallusa še prav posebno kot nekakega glasbenega slikarja ali recimo boljše dramatika, ki je v glasbi kot taki — čeprav ne v zvezi z dejanjem, t. j. na odru v operi, ker ta takrat še niti obstajala ni — prinesel in zastopal v bistvu že isto, kar pozneje v 18. stoletju Gluck in v 19. stol. Wagner. Zadnje omenjeni osmeroglasni madrigal se je izvajal — odkar se po nekaj stoletjih popolne pozabljenosti Gallus sploh zopet goji — tu pri nas v Ljubljani prvič in gre za pridobitev te skladbe zahvala našemu prezaslužnemu prvemu Gallusovemu raziskovalcu, ravnatelju deželne muzeja, g. prof. dr. J o s. M a n t u a n i j u. Kajpada je slog Gallusovih skladb zelo različen od naših sedanjih: stari cerkveni tonovi načini, ki so se takrat uporabljali tudi v večglasnem skladanju, so kmalu potem prešli v naš moderni mol in dur, harmonija se je neizrekljivo razcvetela, hromatika neverjetno razširila polje modulacije. Današnja glasba je z eno besedo bolj živa in okretna. A Gallusa smo kljub temu uživali. Zakaj on visoko nadkriljuje svojo dobo, in to ne le v teoriji, n. pr. glede svoje reforme

takta, opuščanja ligatur itd., ampak tudi v glasbenem pojmovanju in izražanju samem, zlasti v izraziti melodiki in ritmiki. Kako n. pr. melodično izrazita, skoro bi rekel naivnoljubezna je sekvenca »in saeculorum saecula« v osmeroglasnem dvojnem zboru »Laus et perennis gloria«. Haydnova veselost in Mozartova ljubkost se smehljata iz nje. Za bogoslužje bi to mesto po mojem mnenju že ne bilo več prikladno, kakor v resnici odklanjamo večino Haydnovih in Mozartovih za cerkev zloženih skladb. — Kako plemenito melodiozen je ofertorij »Ascendo«! Začetna melodija mi kar noče iz spomina. Kako pobožno iskren »Adoramus te«!

Majhen in recimo le površno pripravljen pevski zbor bi seveda z Gallusom nič ne opravil in bi niti od daleč ne bili dobili od skladb tistega velikega vtisa, kakor smo ga sedaj v resnici in v polni meri, ko so se nam Gallusove zares težke, semtertja gigantčno naraščajoče skladbe — konec madrigala! — podale rafinirano naštudirane, tako rafinirano, da sem ponekod — vstric z resničnim občudovanjem in uživanjem te glasbe — vendarle občutil malo apatijo nasproti nekaki — rekel bi — pretirani natančnosti izvajanja. A to je bil seveda le moj trenutni vtis na par mestih prvi večer koncerta, ko se je zdel cel pevski oder: zbor z dirigentom vred kakor vlit in je vladala v celem ustroju največja napetost, da pojde vse kar moč gladko in brezhibno. Končno po vseh teh razmotrivanjih o Gallusu in topotnem izvajanju njegovih skladb rečem le: Slava našemu Kranjcu Gallusu! Čast in priznanje g. koncertnemu vodju M. Hubadu in celemu pevskega zboru za to nad vse častno izvedeno in zaslužno delo!

V nadaljnjem sporedu je pevski zbor izvajal novejšo skladbo: mojo »Slovensko govorico«, ki je bila obkraj z navdušenjem sprejeta, k čemur pa je seveda tudi lepo, preiskreno Medvedovo besedilo obilo pripomoglo; potem A d a m i č e v markanten, v altovskem solo jugoslovanski motiv prinašajoči, v celoti svojčas na tem mestu že ocenjeni zbor »Mlad junak po vasi jezdi« in dve jako pestri hrvatski narodni: krajšo od A n d e l a harmonizirano »Anko, Ančice« in daljšo — v cel venec spleteno — od N o v a k a prirejeno »Dunave, Dunave!« Tudi vse te zборе je zbor krasno zapel in takorekoč iznova izpričal in pokrepil sloves, ki ga kot naš prvi koncertni pevski zbor že dolgo uživa.

Namesto gospe operne pevke Irme Polakove iz Zagreba, ki radi prometnih ovir ni mogla priti h koncertu, je to vrzel po možnosti izpolnil g. R i j a v e c. Žal, da topot ni bil posebno razpoložen in — ker je v naglici moral priskočiti na pomoč — tudi ne tako pripravljen kakor drugič. Pel je šest samospevov, oziroma med njimi tri arije: M a s s e n e t o v o iz opere »Werther«, P u c c i n i j e v o iz opere »Tosca« in V e r d i j e v o iz opere »Aida«, samospeve pa: L a j o v i č e v o »Norčevo jesensko pesem«, D e v o v »Vzdih« in G r i e g o v »Jaz ljubim te«, v katerem se je še nekako najbolj razvil in razgrel.

Neprimerno več užitka je nudil pri drugem koncertu g. B a l o k o v i č, ki nastopi vsakokrat kot večji umetnik, bodisi v tehniki, bodisi v predavanju. Topot je sviral posebno lepe in markantne skladbe: S a i n t - S a e n s o v o Introdukcijo in Rondo capriccioso — velik rondo z eno glavno in dvema stranskima temama — W i e n i a w s k e g a »Legendo« in »Polonezo v A-

duru«. Saint-Saënsa je igral že s tako dovršenostjo in bravuro, da so igro parkrat prekinili spontanni, povse zasluženi ploski. Ravnotako so bili tudi dodatki vse-skoz plemenite skladbe.

Spremljanje na klavir je bilo prvi večer poverjeno gdč. Koblerjevi, drugi večer deloma g. Pavčiču, deloma g. Vedralu. Vsi trije so opravili svoj posel vsak po najboljši moči.

Produkcije gojencev šole Glasbene Matice. Letos sta se vršili dve produkciji gojencev šole Glasbene Matice, prva 15., druga 16. aprila t. l., obakrat o pol osmih zvečer v veliki dvorani hotela »Union«. Pri prvi produkciji je bilo vsega skup deset

nastopov s 14 glasbenimi komadi, pri drugi devet nastopov s 16 točkami. Nastopilo je sedem gojenk klavirja (šola gdč. Chlumecke, g. ravnatelja Gerbiča in g. Pavčiča), trije gojenci in ena gojenka gosli (šola g. Vedrala) in en gojenec ter tri gojenke solopetja (šola g. Hubada).

Šola se je izkazala kot zelo dobra, nekateri gojenci so pokazali lepe talente. Šoli in gojencem želim še nadaljnjih najboljših uspehov. Pretirano, semtertja že kar razposajeno in produkcijo le moteče in zavlačujoče ploskanje od strani zabavajoče se mladine pa zasluži ravno tako primerno grajo. Šolsko vodstvo blagovoli poskrbeti, da se gojenci v bodoče ne bodo smeli več kot enkrat odzivati pohvali občinstva.

Stanko Premrl.

To in ono.

Cervantes.

Ob tristoletnici njegove smrti.

V vojnem letu 1916. je preteklo 300 let, odkar sta v presledku 10 dni drug za drugim zatisnila oči dva izredna veleuma: Cervantes, prvak med španskimi pisatelji, na Angleškem pa Shakespeare, največji dramatik. Duševno sliko prvega, ki je pri nas manj znan, hočem tukaj predočiti.

Miguel de Cervantes Saavedra (izgovori: Migél de Servántes Saavédra) je bil rojen kot sin ubožne plemenite rodbine meseca oktobra, krščen 9. oktobra 1547 v mestu Alcalá ob reki Henares. Šolal se je v Madridu pod vodstvom vrlega duhovnika Juan López de Hoyos-a. Ko je imel 21 let, je odpotoval s papeževim poslanikom, poznejšim kardinalom Aquaviva v Italijo in bival nekaj časa pri njem kot komornik v Rimu, kjer se je pridno pečal z italijanskim slovtvom. Nato je prostovoljno vstopil v špansko armado in se boril 1571 pri Lepantu, kjer ga je zadela krogla iz puške v levo roko, ki mu je tedaj ohromela. Spomin in zavest, da se je udeležil tiste slavne bitke za vero, ga je še v poznejših letih navdajala s ponosom. Pozneje se je bojeval v Afriki in je ostal v vojni službi do poletja 1575. Potujočega iz Afrike proti domovini so zajeli morski roparji in ga odpeljali v Algir v petletno mukotrpno sužnost. Trinitarci, redovniki za odkupovanje krščanskih ujetnikov, so mu slednjič 1580 prinesli zaželjeno prostost. Vnovič vojak je potoval po Portugalskem in je došel tudi na Azorske otoke.

Z letom 1584. je končal svoje potovanje po širnem svetu in se je poročil s plemenito, pa revno Catalino Palacios Salazar, ki mu je bila zvesta tovarišica do njegove smrti. Tistega leta je izšlo tudi prvo njegovo književno delo »Galatea«, nekaka pastirska idila, ki že nekoliko razodeva njegovo poznejšo velikost. Iz vasi Esquivias blizu Madrida, kjer je stala rojstna hiša njegove poročenke, se je preselil v Madrid, upajoč, da bo tam mogel živeti od peresa. Napisal je nad 20 gledaliških iger; samo dve sta se ohranili, in sicer »El trato de Argel« (življenje v Algiru) in »Numancia«. Na višini Lope de Vegovih ali Calderonovih nista, vendar ji štejejo med boljše tistočasne izdelke. Kot dramatik

se Cervantes tudi s poznejšimi poizkusi ni mogel uveljaviti: preveč ga je obsenčevala Lope de Vegova zvezda, ki je takrat žarno blestela nad Madridom. Ker so bili dohodki tako pičli, da se je moral z revščino boriti, se je poslovil od glavnega mesta ter dobil 1588 v Seville najprej majhno službo pri zahodnoindijski mornarici, pozneje pri kraljevi davčni upravi za pokrajino Granada. Zopet ga je zadela bridka izkušnja: zaradi neke pomote pri računih so ga leta 1597. za malo časa vtaknili v zapor.

Leta 1603. ga nahajamo v Valladolidu, tedanji začasni prestolnici Filipa III. Iskal je kake državne službe, a brez uspeha.

V revščini je dovršil 1505 prvi del svojega velikega romana »Don Quijote«, ki je bil sprejet z viharnim navdušenjem. S tem dogodkom je začela svitati zarja njegove slave. Od 1606 naprej je živel ves čas v Madridu, v ubožnih razmerah, četudi že znan in priznan kot velik pisatelj. Takratni založniki so slabo plačevali. Dandanes bi bil tak pisatelj — tudi v Španiji — lahko milijonar!

Zbirko 11 »vzornih novel« (Novelas ejemplares), ki so leta 1613. zagledale beli dan, prištevajo kritiki med njegove najlepše in najbolj dovršene spise. Za prvim delom »Don Quijota« je vrgel 1614 med svet neki spreten neznan falzifikator pod izmišljenim imenom Alonso Fernandez de Avellaneda dozdevni drugi del »Don Quijota«. Cervantes, ki je bil po pravici užaljen nad zahrbtnim nastopom predrznega neznanca, je kmalu potem, že 1615, razveselil svoje rojake s pristnim drugim delom in tako srečno in veličastno venčal svoje mojstrsko delo.

Pisatelj »Don Quijota« je bil mož kremenitega in ljubeznivega značaja, ves čas svojega življenja veren in dejanski katolik, nikoli — tudi v vojaškem taboru in v tujini nikoli razuzdanec. Med prvimi udi, ki so se leta 1609. vpisali v novoustanovljeno bratovščino presvetelega Rešnjega Telesa, se nahaja njegovo ime; tri leta pred smrtjo je postal tretjerednik. Ko ga je vodenica opominjala, da se mu bliža konec, se je začel vzorno pripravljati za zadnjo dolgo pot. Vdan v božjo voljo, vesel in zadovoljen, kakor v življenju vkljub revščini in nezgodam, je izdihnil svojo dušo 23. aprila